

OVERDENKING

De beeldhouwer Tom Waterreus heeft een kruisweg gemaakt in de vorm van allemaal verschillende handen. 14 staties lang -het woord statie betekent stil staan bij- wordt stil gestaan bij die zware weg van Jezus die uitloopt op kruisiging en dood, verbeeld door alleen maar handen: handen die kwaad doen en handen die goed doen. Bijzonder is dat hij aan de gebruikelijke 14 staties nog één laatste extra statie heeft toegevoegd waarin de opstanding wordt verbeeld. Die komt tot uitdrukking in de hand van Thomas die met zijn hand de wonden in de hand van Jezus voelt.

Thomas, die het verhaal van de opstanding niet kan geloven en zegt: *'Als ik niet in zijn handen het litteken zie van de spijkers, en mijn vinger mag leggen op de plaats waar die spijkers waren, en zijn zijde mag aanraken met mijn hand, zal ik het nooit en nooit geloven.'*

Het is opvallend dat deze stem niet van buiten, niet ergens aan de rand, maar echt middenin het evangelie klinkt, binnen de kring van de twaalf leerlingen zelf. Dydimus heet Thomas, dat betekent tweeling: twee stemmen, een tweespraak, een spanning tussen twee uitersten, geloof en ongeloof. Die spanning kent Thomas van binnenuit.

Het verhaal van het geloof is een verhaal dat je niet zomaar pardoes kunt omarmen om het nooit meer los te laten. Het is een verhaal dat gaandeweg je leven pas langzaam zijn geloofwaardigheid in je gaat veroveren. Ik denk eigenlijk dat het onmogelijk is om het je werkelijk eigen te maken als je niet ook momenten hebt gekend van twijfel.

Het geloof is een ja dat op een nee wordt veroverd. Onze tekst zegt *en toch: gelukkig zijn zij die niet zien en toch geloven*. Het geloof heeft altijd iets van: *en toch*. Het is het nee waar het eerst doorheen is gegaan dat het ja zijn volle kracht geeft.

Het andere van God, het wonder van zijn liefde, het leven uit de dood, de omkeer van ons leven, de ongelooflijke diepte van Gods werkelijkheid kunnen pas gaan spreken als ook de tegenstem werkelijk gehoord is.

Het evangelie zelf sluit de stem van het ongeloof niet buiten, maar geeft die stem de ruimte door ons dit verhaal te vertellen. Van Thomas die zelf wil zien, voelen, en zijn vinger kunnen leggen op. Thomas staat alleen, hij plaatst zich buiten de kring van de anderen met deze opstelling en dat is nooit een gemakkelijke positie. Toch zegt hij eerlijk wat hij denkt.

Wat ik zo mooi vind is dat daar in die kring van de Paasleerlingen ruimte voor is. Het verhaal vertelt niet dat de andere leerlingen beledigd of bestraffend reageren als Thomas hun verhaal niet meteen gelooft, of dat ze net zo lang op hem inpraten tot hij toegeeft of boos wegloopt. Zijn reactie is geen reden om deze ongelovige buiten de kring van gelovigen te sluiten.

En ik denk dat dat ons iets heel belangrijks wil leren over wat het betekent om geloofsgemeenschap te zijn; dat we deze ruimte openhouden, dat we de tegenstem niet vrezen en het zwijgen opleggen, dat we durven luisteren naar wat deze stem zegt. Omdat het geen vreemde stem van buiten is, maar een stem is die ook in onszelf klinkt. Omdat wij zelf Thomas zijn, tweeling, met onszelf in gesprek, gespleten, heen en weer geslingerd tussen geloof en ongelooft.

En omgekeerd is het voor Thomas ook geen reden om de kring te verlaten. De volgende keer dat Jezus verschijnt is hij er immers bij. Want Thomas wil niets liever dan geloven dat het wel waar is. Hij wordt vaak gezien als een scepticus, iemand die het geloof op afstand houdt. Maar ik denk dat we hem eerder moeten zien als iemand die het geloof uiterst serieus neemt en zich er graag aan over zou willen geven. Maar dan wel op de goede gronden.

Thomas wil eerst de wonden van Jezus voelen voordat hij zich kan overgeven aan de opstanding. Wat heeft de opstanding te betekenen als er geen enkel verband is met de wonden die mensen oplopen in dit leven, met onzekerheid en kwetsbaarheid, moeizaamheid, verdriet, verwarring en pijn? Is het niet Christus zelf die nog steeds lijdt in al de zijnen, die nog dagelijks sterft, in kampen en gevangenschappen en martelkamers en op verborgen plekken? In kinderen die worden misbruikt, in mensen die worden geminacht, bespot, gepest, belachelijk gemaakt, verwond? Zijn hun littekens niet zijn littekens?

Is het wel tot u doorgedrongen dat het verhaal zegt dat niet alleen Thomas, maar ook alle andere leerlingen de wonden van Jezus te zien krijgen? Als Jezus aan hen verschijnt doet hij twee dingen. Hij wenst hen vrede én hij toont hen zijn wonden. Blijkbaar moeten ze die wonden zien om te weten wie hij is: de opgestane, maar ook de gekruisigde, -en andersom.

Het gaat in dit verhaal dus niet om Thomas als eenling, als iemand buiten de kring die een bijzondere persoonlijke geloofservaring krijgt die hem over de streep en binnen de kring trekt. Het gaat om Thomas als deel van de kring, want het gaat steeds om die kring, de gemeenschap. Het gaat om het geloof van de gemeenschap dat de vragen, de worsteling en de tegenstem in zich heeft opgenomen. Om het tot rust gebracht worden van de spanning en aanvechting in die ontroerende belijdenis: *Mijn Heer en mijn God*. Daarin is de tegenstem niet onderdrukt, met geweld uitgeschakeld, maar erkend, omgevormd, geïntegreerd, en op een hoger plan getild.

Thomas roept die woorden uit als hij Jezus ziet met de tekenen van de wonden. Het is een krachtige belijdenis van geloof, van opstanding, geroepen tegen duisternis en wreedheid in. Een ja bevochten op het nee, waarin het nee nog meeklinkt. Een schok van herkenning: hier is God aanwezig, in een liefde die uitgaat naar de wonden, de barsten en de blutsen van mensen en deze wil helen. Die boven de gespletenheid en worsteling uit reikt naar de volheid van de liefde, de vrede en de gemeenschap met God die mensen geneest en opricht.

Die vrede is het die Jezus zijn leerlingen toewenst, waar hij mee begint en wat tot drie keer toe wordt herhaald. De vrede van God die alle verstand te boven gaat.